

Sygn. akt I ACa 351/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Stanek

Sędziowie: SA Michał Kłós (spr.)

del. SO Ryszard Badio

Protokolant: stażysta Ewa Borysewicz

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2018 r. w Łodzi na rozprawie

**sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej
z siedzibą w P.**

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. i M. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 4 stycznia 2018 r. sygn. akt II C 556/16

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. i M. B. solidarnie na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 351/18

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 3 marca 2016 r., skierowanym przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i M. B., powód (...) S.A. z siedzibą w P., wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym, by strona pozwana zapłaciła solidarnie, z weksła, powodowi kwotę 90.500,88 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 5 marca 2013 r. do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego w terminie 14 dni od daty otrzymania nakazu zapłaty, a w razie wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wniósł o utrzymanie w całości w mocy nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania sądowego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 29 marca 2016 r. w postępowaniu nakazowym, Sąd uwzględnił żądanie pozwu.

W dniu 25 kwietnia 2016 r. strona pozwana złożyła zarzuty od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa w stosunku do obu pozwanych. Strona pozwana podniosła zarzuty nieistnienia zobowiązania wekslowego o treści wyrażonej w wekslu wobec wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją wekslową oraz nieistnienia wierzytelności ze stosunku podstawowego, którą weksel miał zabezpieczać. Nadto pozwani zaprzeczyli, aby kiedykolwiek doszło do dostarczenia przez powodową spółkę paliwa na podstawie zamówienia z 19 grudnia 2011 r.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łodzi utrzymał w mocy w pkt 1 rozstrzygnięcia w całości wyżej opisany nakaz zapłaty a w pkt 2 zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 2.057,42 zł tytułem kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego sprawy, który Sąd Apelacyjny uznaje za podstawę również własnego rozstrzygnięcia, a który w zasadniczych elementach przedstawia się następująco:

W dniu 10 lutego 2010 r. (...) S.A. zawarł z (...) Sp. z.o.o. umowę nr (...), której przedmiotem była sprzedaż oleju napędowego. Zabezpieczenie płatności za zakupione towary i usługi stanowił wystawiony przez pozwaną spółkę weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową z 10 lutego 2010 r. Weksel został poręczony za wystawcę do wysokości niezapłaconych należności i odsetek za zwłokę przez M. B.. Pozwana spółka zakupione paliwo przeznaczała na własny użytek.

Zgodnie z instrukcją odbioru i rozliczania paliw silnikowych przy realizacji dostaw transportem samochodowym dostawcy, stanowiącą załącznik nr 3 do rzeczonyj umowy, po przyjeździe cysterny do odbiorcy, osoba przyjmująca dostawę przy udziale kierowcy jest obowiązana do sprawdzenia w dowodzie wydania, czy dostawa nie przekracza wolnej pojemności w zbiornikach stacji - dokonać pomiaru zapasu w zbiorniku, do pobrania przed rozładunkiem próbki przyjmowanego paliwa z każdej komory autocysterny.

W dniu 19 grudnia 2011 r. M. B. - Prezes Zarządu i (...) spółki (...) - spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., uprawniony do samodzielnej reprezentacji pozwanej spółki, zamówił od (...) S.A. 15000 litrów oleju napędowego E., który miał zostać dostarczony do siedziby spółki w G. przy ul. (...) 21 grudnia 2011 r. Zamówienie opiewało na ilość paliwa, cyklicznie zamawianą przez pozwaną spółkę.

(...) S.A. zlecił dostawę zamówionej partii paliwa do spółki przewoźnikowi - spółce (...) S.A., a ta z kolei zleciła dostawę podwykonawcy - A. C. (1) prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) - A. C. (2). Przedsiębiorstwo posiadało nowe modele cystern. Każda posiadała legalizowany licznik ilości paliwa.

W dniu 21 grudnia 2011 r. kierowca M. K. (1) - pracownik A. C. (1), ciągnikiem o nr rej. (...) 62 z cysterną o nr rej. (...), pobrał produkt z terminalu paliw PKN (...) nr (...) w M.. Tego dnia przewidziane były dostawy do trzech odbiorców - dwie komory cysterny zawierały produkt dla pozwanej spółki, pozostałe trzy komory miały być dostarczone dwom innym klientom. Cysterna wyjechała z terminalu paliw o godzinie 8:56. Trasę M.-G. cysterna przebyła w czasie 1 godziny 47 minut, bez żadnego postoju.

Okolo godziny 11:00 cysterna z paliwem przyjechała do miejsca dostawy tj. siedziby spółki (...) Sp. z.o.o. T. B. był obecny w czasie rozpoczynania rozładunku cysterny. Poprosił kierowcę cysterny o jej przestawienie. Rozładunek miał się odbyć poprzez autopompę, czyli z opomiarowaniem. T. B. wskazał zbiorniki, do których należało rozładować paliwo. Paliwo nie mieściło się w jednym zbiorniku, dlatego rozładunek nastąpił do dwóch zbiorników. Zbiorniki paliwowe w (...) Sp. z.o.o. w G. są tak skonstruowane, że nie wiadomo ile znajduje się w nich paliwa. Stan paliwa sprawdza się listwą, a dostawy wpisuje w zeszyt. Tego dnia przed rozładunkiem T. B. nie dokonał pomiarów, ani nie pobrał próbek. W trakcie rozładunku odszedł.

Kierowca rozładował paliwo do wskazanych zbiorników i poprosił T. B. o podpisanie dowodu wydania. Ten odmówił podpisania dowodu wydania, nie przyjął też wydruku z pompy autocysterny, za pomocą której zostało wypompowane paliwo z cysterny do zbiornika. Nie dokonał na dowodzie wydania żadnych adnotacji czy uwag. M. K. (1) powiadomił

o zaistniałej sytuacji dystrybutora (...) S.A. w P. - A. R. oraz K. C. z (...) - A. C. (2). K. C. polecił, aby M. K. (1) zabrał dokumenty i udał się z dalszymi dostawami.

W dniu 22 grudnia 2011 r. powód wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 78.944,68 zł za dostarczony 21 grudnia 2011 r. olej napędowy w ilości 15173 L. Spółka (...) Sp. z.o.o. odmówiła zapłaty.

W dniu 9 lutego 2012 r. odbyło się spotkanie z udziałem przedstawicieli (...) S.A. i pozwanej spółki. Przeanalizowano wydruk z licznika autocysterny z dowodem wydania i tachografem. Tachograf posiada ustawienia czasu środkowoeuropejskiego. Cysterna użyta w tym dniu do rozładunku posiadała legalizowany licznik ilości paliwa. Po zrzucie paliwa licznik generował wydruk ilości paliwa. Wydruk potwierdził, że ilość paliwa rozładowanego była zgodna z dowodem wydania. Czas na wydruku wskazywał, gdzie rozładunek się odbywał, co było kompatybilne z tachografem i czasem pracy kierowcy. Pozwana spółka nie wszczęła procedury reklamacyjnej. Nie osiągnięto porozumienia.

Pismem datowanym na 6 grudnia 2012 r. powód wypowiedział pozwanej spółce umowę nr (...) z 10 lutego 2010 r. zgodnie z § 14 pkt 1 niniejszej umowy ze skutkiem rozwiązania na 31 marca 2013 r.

W dniu 11 lutego 2013 r. powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty, informując jednocześnie, iż na 4 marca 2013 r. zostanie wypelniony weksel in blanco na kwotę 90.500,88 zł wystawiony przez dłużników, jako zabezpieczenie roszczeń wynikających z zawartej między stronami umowy. Wezwanie pozostało bezskuteczne.

Powód podjął próbę ugodowego zakończenia sporu dotyczącego zapłaty faktury VAT nr (...) poprzez zawezwanie pozwanej spółki do próby ugodowej. Na posiedzeniu sądowym w dniu 16 grudnia 2013 r. nie doszło do zawarcia ugody i sąd zakończył postępowanie pojednawcze.

Wyrokiem z 22 marca 2016 r. w sprawie II K 210/14 Sąd Rejonowy w Piasecznie uniewinnił M. B. od popełnienia zarzucanego mu czynu tj. czynu z art. 286 § 1 k.lc. (...) S.A. w P. złożył apelację od powyższego wyroku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz na podstawie zeznań świadków, w zakresie, w jakim korespondują one z dokumentami.

W sprawie bezsporne było, że strony łączyła umowa z 10 lutego 2010 r., dotycząca dostawy produktów naftowych, określonych w zał. 2, w ilości ustalonej wg postanowień § 4 niniejszej umowy. Przedmiotem tej umowy była sprzedaż oleju napędowego w ramach programu Wyłącznego Zakupu Oleju Napędowego na zasadach określonych w umowie.

Sąd podkreślił, iż z uwagi na twierdzenia i zarzuty zgłoszone przez pozwanego w zarzutach od nakazu zapłaty, sporna była w pierwszej kolejności kwestia zasadności roszczenia powodowej spółki w zakresie nieistnienia wierzytelności ze stosunku podstawowego, którą miał zabezpieczać weksel in blanco, a następnie nieistnienia zobowiązania wekslowego o treści wyrażonej w wekslu wobec wypełnienia niniejszego weksla niezgodnie z deklaracją wekslową. Pozwani zaprzeczyli, aby kiedykolwiek doszło do dostarczenia przez powodową spółkę paliwa na podstawie zamówienia z 19 grudnia 2011 r., zatem ustalenia wymagało to, czy rzeczywiście dostawa paliwa w dniu 21 grudnia 2011 r. w siedzibie odbiorcy tj. w G. ul. (...), miała miejsce.

W tym zakresie, będące przedmiotem postępowania dowodowego okoliczności sporne, mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, zostały ustalone przez Sąd na podstawie podanych wyżej dowodów z dokumentów, których prawdziwości żadna ze stron nie zaprzeczyła.

Zdaniem Sądu należy, zauważyć, iż strona pozwana kwestionowała doniosłość dowodu w postaci wydruku z tachografu, który ujawnia rozbieżność czasową w zakresie czasu rozładunku paliwa. Jednakże w ocenie Sądu, tego rodzaju zarzut strony pozwanej, nie zasługuje na uznanie, gdyż tachograf był nastawiony na godzinę wstecz, bo przyjmuje czas środkowoeuropejski (...), zatem nie ma mowy o jakiegokolwiek nieuzasadnionej rozbieżności czasowej rozładunku.

Sąd uznał za wiarygodne również zeznania świadków na okoliczności związane z dostawą paliwa do pozwanej spółki w dniu 21 grudnia 2011 r. J. G., A. Z., M. K. (1), A. R., R. S. oraz K. C., z których w sposób bezsprzeczny i jednoznaczny wynika, że do rzeczowej dostawy paliwa doszło. Zeznania powyżej wskazanych świadków są spójne i wzajemnie się uzupełniają, wprawdzie mogą różnić się, co do szczegółów, jednakże zdaniem Sądu, w zakresie nie mającym znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Wyjaśnienia stanu rzeczy mającego miejsce w dniu 21 grudnia 2011 r. przedstawiane przez T. B., nie okazały się zdaniem Sądu wiarygodne, jeśli weźmie się pod uwagę okoliczność, że T. B. nie uczestniczył nawet do końca w rozładunku paliwa, a następnie nie był obecny w biurze, co uniemożliwiło kierowcy cysterny ustalenie, dlaczego odmawia podpisania dokumentów wydania produktu. Powoływanie się zaś na brak miejsca w zbiornikach w sytuacji, gdy przyjmujący paliwo nie zmierzył jego ilości w zbiorniku tuż przed dostawą, należy uznać za niezgodne z ustalonym przez Sąd stanem faktycznym.

Sąd nadto pominął zeznania świadków A. K. oraz P. N., jako nieprzydatne z punktu widzenia rozstrzygnięcia, gdyż świadkowie nie posiadali fundamentalnej wiedzy na temat współpracy stron w zakresie dostaw paliwa, a w szczególności okoliczności mających miejsce w dniu 21 grudnia 2011 r. Świadek A. K. nie była obecna przy rozładunku paliwa w dniu 21 grudnia 2011 r., nie pamięta nawet czy tego dnia była w pracy.

Za niewiarygodne Sąd uznał zeznania strony pozwanej M. B. na okoliczność braku realizacji zamówienia, na które powoływał się pozwany. Przeczą bowiem temu oprócz zapisów umownych, działania strony powodowej, która podjęła inicjatywę wyjaśnienia okoliczności sprawy, przedstawiła na poparcie swojego stanowiska nie budzące wątpliwości dokumenty. Strona pozwana, choć ciążył na niej obowiązek udowodnienia faktów, z których wynikają dla niej skutki prawne, nie zaproponowała nadto żadnego dowodu przeciwnego.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne oraz ocenę materiału dowodowego Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powołując treść art. 535 k.c. Sąd stwierdził, iż zawarta pomiędzy stronami umowa dotycząca dostawy produktów naftowych do spółki „B.“ Sp. z o.o. w G. - z uwagi na jej zakres - stanowiła umowę sprzedaży. Zgodnie z załącznikiem nr 3 w/w umowy odbiór produktów paliwowych następował w drodze realizacji dostaw transportem samochodowym strony powodowej. Strony porozumiały się, co do tego, iż dostarczenie produktów naftowych nastąpi do zbiorników w siedzibie pozwanej spółki. Zatem dostarczenie towaru powód wykonał przy pomocy transportu najętego od (...) - A. C. (2), przedsiębiorstwa, które posiadało nowoczesne autocysterny, wyposażone w sprzęt pomiarowy, posiadający aktualne certyfikaty legalizacyjne. W takiej sytuacji wydanie rzeczy, jako spełnienie obowiązku z art. 535 k.c., dokonało się z chwilą objęcia produktów naftowych w posiadanie przez kupującego, czyli wyładowania oraz pokwitowania odbioru.

W ocenie Sądu pierwszej instancji nie doszło do pokwitowania odbioru rozładowanego paliwa z przyczyn niewyjaśnionych przez obowiązanego do nadzoru odbioru T. B., który w fazie rozładunkowej nie był obecny na terenie, gdzie doszło do zrzutu paliwa. Tym niemniej powód wywiązał się z ciężących na nim obowiązków umownych, zgodnie z zamówieniem. Strona pozwana z kolei nie wywiązała się z ciężącego na niej obowiązku zapłaty za dostarczony towar. Skoro kupujący otrzymał towar, a nie dokonał nawet żadnych adnotacji na dowodzie wydania uzasadniających wszczęcie postępowania reklamacyjnego, to bezsprzecznie jest obowiązany do zapłaty ceny za otrzymane produkty naftowe.

Przywołując treść art. 6 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, iż strona pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń w zakresie braku dostawy paliwa w dniu 21 grudnia 2011 r. Dodatkowo, powołując się na pomiary listwą oraz zeszyty dostaw, nie zgłoszono takowych dowodów, a twierdzenia strony pozwanej w tym stanie rzeczy wydają się gołosłowne, nie znajdują poparcia w zgromadzonym materiale dowodowym. Jednocześnie Sąd podkreślił, że strona pozwana nie zachowała procedury postępowania przy rozładunku, zgodnie z którą odbiorca

przed dokonaniem zrzutu paliwa winien dokonać pomiarów ilości paliwa znajdującego się w zbiornikach, a dodatkowo pobrać próbki paliwa, czego jak sam T. B. twierdzi, nie uczynił tego dnia.

W tej sytuacji, dalsze rozważania dotyczące zarzutu nieistnienia zobowiązania wekslowego o treści wyrażonej w wekslu wobec wypełnienia niniejszego weksla niezgodnie z deklaracją wekslową, Sąd uznał za zbędne.

W ocenie Sądu żądanie strony powodowej podlegało uwzględnieniu w całości wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 5 marca 2013 r. do dnia zapłaty. Wysokość roszczenia nie była kwestionowana, gdyż wynikała ona z faktury wystawionej przez stronę powodową w związku z realizacją zamówienia z dnia 19 grudnia 2011 r.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zapadło w oparciu o art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Powyższy wyrok zaskarżyli oboje pozwani w całości, opierając apelacje na tych samych zarzutach. Zarzucili mianowicie: naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.: naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, polegający na pominięciu następujących dowodów z dokumentów: pisma Ministerstwa Cyfryzacji Departamentu Utrzymania i (...) z 28 lipca 2017 r., z którego wynika, że nie figuruje w Centralnej Ewidencji Pojazdów (dalej jako: (...)) pojazd (cysterna-naczepa o numerze VIN- (...)), dla którego wydano Świadectwo Legalizacji Pierwotnej instalacji pomiarowej oleju napędowego z 15 grudnia 2009 r, który to pojazd jest wymieniony na Dowodzie Wydania/Atest- (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r., Dowodu Wydania/Atest- (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r., z którego wynika, że w dniu 21 grudnia 2011 r. do zbiornika nr 2 pojazdu (...) w celu dostarczenia do (...) Spółki z o.o. wiano w temperaturze 15°C paliwo o pojemności 15.130 dm³, wydruku z licznika autopompy cysterny z dnia 21 grudnia 2011 r., z którego wynika, że wylano z autocysterny w temperaturze 4° C paliwo o pojemności 15.173 dm³, odręcznej adnotacji na Dowodzie Wydania/Atest- (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r. podpisanej: "M. K." o treści: „właściciel odmówił podpisania dokumentów przewozowych, dokonano rozładunku przez pompę zgodnie z wydrukiem z dn. 21.12.2011 r. pomiar kolejny ..." oraz zawierającej poprawienie numeru pomiaru poprzez napisanie na jednej z cyfr innej cyfry bez opisanie tej poprawki, chociaż z tych dowodów wynika wersja przeciwna do zeznań świadków strony powodowej, tj. R. S., J. G., A. R., K. C., które to zeznania Sąd uznał za wiarygodne w zakresie, w jakim korespondują one z dokumentami i tej sprzeczności Sąd Okręgowy nie wyjaśnił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku; naruszenie art. 227 w zw. z art. 217 § 3 k.p.c., poprzez pominięcie przy dokonywaniu ustaleń faktycznych: zeznań świadka A. K. z uwagi na nieprzydatność tego dowodu dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ świadek nie była obecna przy rozładunku paliwa, podczas gdy dowód ten został powołany na całokształt okoliczności związanych ze sporną dostawą, także w zakresie kwestionowania przez (...) Spółkę z o.o. zrealizowania przez stronę powodową tej dostawy, tj. braku potwierdzenia przez (...) Spółkę z o.o. salda dotyczącego faktury Vat nr (...) wystawionej przez powoda na sporną dostawę oraz dwukrotnego odesłania tej faktury, treści § 4 dołączonej do pozwu umowy wyłącznego zakupu oleju napędowego nr (...) z 10 lutego 2010 r., z której wynika, że dostawa paliwa ma odbywać się w autocysternach dostawcy (tj. powodowej Spółki) albo w autocysternach odbiorcy (tj. pozwanej Spółki) na koszt i ryzyko odbiorcy, ewentualnie w cysternach kolejowych na koszt i ryzyko odbiorcy (tj. pozwanej Spółki); wydania przez Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 11 sierpnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt X Ka 841/16 wyroku oddalającego apelację powodowej Spółki jako oskarżyciela posiłkowego od wyroku Sądu Rejonowego w Piasecznie z 22 marca 2016 r. uniewinniającego M. B. od popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 286 § 1 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do niepełnych ustaleń faktycznych na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. na okoliczność sposobu realizacji dostawy paliwa przez powodową Spółkę i okoliczności związane z kwestionowaniem przez pozwaną Spółkę spornej dostawy; naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, polegające na pominięciu w tej ocenie części zeznań świadków, a mianowicie: pominięcie zeznań świadka K. C. w tej części, w której świadek ten zeznał, że kierowca M. K. (1) nie miał przeszkolenia w zakresie procedur dostawy PKN (...), pominięcie zeznań świadków J. G. i K. C. w tej części, w której świadkowie ci zeznali, że jeżeli paliwo jest wylewane z cysterny w niższej temperaturze, niż było wlewane, to wylanego paliwa powinno być mniej, ponieważ paliwo w niższych temperaturach zmniejsza objętość, pominięcie zeznań świadka M. K. (1) w tej części, w której świadek zeznał, że 21 grudnia 2011 r.

na terenie pozwanej spółki doszło do awarii pompy autocysterny, którą realizowana była dostawa, co w konsekwencji doprowadziło do niepełnych ustaleń faktycznych na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy; 4) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego poprzez: uznanie za niewiarygodne w całości zeznań świadka T. B., pomimo, że świadek ten potwierdził okoliczność awarii pompy autocysterny, którą dokonywano dostawy w dniu 21 grudnia 2011 r. do pozwanej spółki, a którą to okoliczność potwierdził również w swoich zeznaniach świadek M. K. (1), a Sąd uznał zeznania tego świadka za wiarygodne, uznanie za niewiarygodne w całości zeznań świadka T. B., pomimo, że świadek ten potwierdził okoliczność, że jeżeli paliwo jest wylane z cysterny w niższej temperaturze, niż było wlewane, to wylanego paliwa powinno być mniej, ponieważ paliwo w niższych temperaturach zmniejsza objętość, którą to okoliczność podali w swoich zeznaniach świadkowie J. G. i K. C., a Sąd uznał te zeznania za wiarygodne, uznanie za niewiarygodne zeznania pozwanego M. B. na okoliczność braku realizacji zamówienia z tej przyczyny, że strona powodowa przedstawiła na poparcie swojego stanowiska nie budzące wątpliwości dokumenty, gdy tymczasem analiza dokumentów przedstawionych przez stronę powodową prowadzi do odmiennych poniżej przedstawionych wniosków, uznanie, że strona powodowa przedstawiła na poparcie swojego stanowiska nie budzące wątpliwości dokumenty, podczas, gdy: dołączony przez stronę powodową do pisma z 31 sierpnia 2017 r. dokument w postaci pisma Ministerstwa Cyfryzacji Departamentu Utrzymania i (...) z dnia 28 lipca 2017 r., wskazuje, że nie figuruje w CEP autocysterna o numerze VIN- (...), którą w dniu 21 grudnia 2011 r. wykonywana była dostawa do (...) Spółki z o.o. przez podwykonawcę przewoźnika, tj. przez firmę (...), dołączony przez stronę powodową do pozwu dokument w postaci Dowodu Wydania/Atest- (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r. zawiera poprawki na odręcznej adnotacji dotyczącej numeru pomiaru w sposób uniemożliwiający odczytanie pierwotnie zapisanego numeru pomiaru w celu sprawdzenia zgodności z numerem pomiaru znajdującym się na wydruku z licznika pompy autocysterny, dołączony przez stronę powodową do pozwu dokument w postaci Dowodu Wydania/Atest- (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r. wskazuje na wlanie do autocysterny w temperaturze 15°C paliwa o pojemności 15.130 dm³, zaś również dołączony do pozwu dokument w postaci wydruku z licznika autopompy cysterny z 21 grudnia 2011 r. wskazuje na wylanie w temperaturze 4° C paliwa o pojemności 15.130 dm³, czyli więcej o 0,28% przy dopuszczalnej granicy błędu mniej o 0,5%, dołączony przez stronę powodową do pozwu dokument w postaci wydruku z tachografu wskazuje czas postoju autocysterny od godz. 09:45 do godz. 11:30, zaś wydruku licznika autopompy cysterny z 21 grudnia 2011 r. wskazuje czas rozładunku paliwa od godz. 11:39:32 do godz. 12:17:56, a z żadnych dokumentów złożonych przez powoda nie wynika, że tachograf był ustawiony na godzinę wstecz, bo przyjmuje czas środkowoeuropejski, co w konsekwencji doprowadziło Sąd do błędnego ustalenia, że cysterna użyta 21 grudnia 2011 r. do rozładunku paliwa posiadała legalizowany licznik ilości paliwa i że wydruk potwierdził, że ilość rozładowanego paliwa była zgodna z dowodem wydania oraz że czas wydruku wskazywał, gdzie rozładunek się odbywał, co było kompatybilne z tachografem i czasem pracy kierowcy.

Ponadto zarzucili naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 6 k.c. poprzez uznanie, że pozwany nie wykazał prawdziwości twierdzeń podnoszonych w zarzutach od nakazu zapłaty o nie zrealizowaniu przez powoda spornej dostawy podczas, gdy prawidłowo ustalony stan faktyczny w oparciu o całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego nie może dać podstaw do uznania, że wynikające z dokumentów i zeznań świadków następujące okoliczności: wykonywanie spornej dostawy przy użyciu autocysterny należącej do podwykonawcy przewoźnika, brak autocysterny w CEP, na której według twierdzeń powoda miał być zainstalowany legalizowany licznik pomiaru paliwa, awaria autopompy cysterny, którą miała być dokonana dostawa, wynikająca z wydruku z licznika autocysterny ilość wylanego paliwa przekraczająca dopuszczalną granicę błędu w stosunku do ilości paliwa wlanego do autocysterny, przeróbki kierowcy na dokumencie w postaci Dowodu Wydania/Atest- (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r. w adnotacji dotyczącej numeru pomiaru wylewu paliwa dokonane w sposób uniemożliwiający odczytanie pierwotnie wpisanego numeru pomiaru, rozbieżność czasu rozładunku na wydruku z licznika pompy autocysterny z czasem postoju autocysterny na wydruku z tachografu przy braku dokumentów, z których wynika ustawienie tachografu na czas środkowoeuropejski i brak przeszkolenia kierowcy dokonującego dostawy paliwa w zakresie procedury dostaw paliwa obowiązującej w PKN (...) nie dają wystarczających podstaw do stwierdzenia, że pozwana Spółka za pomocą dowodów z „faktów tzw. pozytywnych” dotyczących okoliczności przebiegu spornej dostawy dowiodła, że sporna dostawa nie została przez powoda zrealizowana, a zatem że pozwana Spółka wykazała w ten sposób prawdziwość

zarzutu wypełnienia przez stronę powodową weksla in blanco niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej wobec nieistnienia wierzytelności, którą weksel miał zabezpieczać.

W konkluzji pozwani wnieśli o uchylenie w całości nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od strony powodowej na ich rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelacje strona powodowa wniosła o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych na jej rzecz zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Obie apelacje okazały się nieuzasadnione.

W pierwszym rzędzie należy odnieść się do podniesionych zarzutów obrazy prawa procesowego. Dopiero bowiem na tle niewadliwie dokonanych ustaleń faktycznych, będących efektem prawidłowych procesów zbierania i oceny materiału dowodowego możliwa jest adekwatna ocena zasadności wywiedzonego roszczenia.

Odnosząc się sumarycznie do rozbudowanych zarzutów, podniesionych w obu apelacjach należy stwierdzić, co następuje:

Pismo Ministerstwa Cyfryzacji z 28 lipca 2017 r., z którego wynika, że cysterna-naczepa o numerze VIN- (...) nie figuruje w CEP nie jest dowodem przemawiającym przeciwko przyjętej przez Sąd pierwszej instancji tezie. Centralna Ewidencja Pojazdów nie jest systemem zapewniającym kompletną informację o pojazdach. O lukach w tym systemie świadczą złożone do akt wydruki ze strony internetowej Ministra Cyfryzacji informacji w sprawie ogłoszenia trybu obsługi niezgodności w CEP oraz ze strony internetowej H.gov.pl. (...) zatem, że przedmiotowa cysterna – naczepa nie figuruje w CEP nie może przesądzać o niewykonaniu usługi w imieniu powoda.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu opierającego się na różnicy w ilości oleju napędowego uwidocznionej w dowodzie wydania/ateście - (...) oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r. (z którego wynika, że w dniu 21 grudnia 2011 r. do zbiornika nr 2 pojazdu (...) w celu dostarczenia do pozwanej spółki włano w temperaturze 15°C paliwo o pojemności 15.130 dm³) i wydruku z licznika autopompy cysterny z 21 grudnia 2011 r. (z którego wynika, że wylano z autocysterny w temperaturze 4°C paliwo o pojemności 15.173 dm³), również i ten zarzut nie okazał się trafny. Różnice pomiędzy tymi wskazaniem nie są na tyle istotne, aby pozbawić wiarygodności oba pomiary. Zgodnie z załącznikiem nr 5, Tabela 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z 18 grudnia 2006 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych (Dz. U. 2007, nr 3, poz. 27 z późn. zm.), klasa dokładności instalacji pomiarowych, zamontowanych na cysternach samochodowych, wynosi 0,5 (0,5 % - tabela nr 3). Istotnie pomiar w trakcie zrzutu paliwa odbywał się w niższej temperaturze (4 °C), niż w trakcie pobrania na terminalu (15° C), co – odwołując się do powszechnej wiedzy o sprężaniu i rozprężaniu cieczy pod wpływem temperatury prowadzi do wniosku, że różnica powinna być „na korzyść” paliwa pobranego w wyższej temperaturze, czyli w terminalu. W tym wypadku było odwrotnie (na terminalu 15.130 m³ a na stacji pozwanej spółki – 15.173 m³). Pomimo to jednak różnice te mieszczą się w granicach dopuszczalnych wyżej przywołanym rozporządzeniem. Wynoszą bowiem 0,29 %.

Nie można również zgodzić się z kolejnym zarzutem i odnaleźć sprzeczności pomiędzy treścią odręcznej adnotacji, poczynionej na dowodzie wydania oleju napędowego z 21 grudnia 2011 r. przez świadka M. K. (1) o treści: „właściciel odmówił podpisania dokumentów przewozowych, dokonano rozładunku przez pompę zgodnie z wydrukiem z dn. 21.12.2011 r. pomiar kolejny ...” oraz zawierającej poprawienie numeru pomiaru poprzez napisanie na jednej z cyfr innej cyfry bez opisanie tej poprawki z zeznaniami świadków R. S., J. G., A. R., K. C.. Świadczenie ci przedstawili przebieg zdarzenia na stacji pozwanej spółki tak jak usłyszeli ją od świadka K..

Wypada zgodzić się z apelującymi, że adnotacja co do numeru pomiaru paliwa dokonana przez świadka obejmuje przerobienie zapisu końcowej cyfry – (k. 48). Po pierwsze jednak, świadek był rozpytywany na okoliczność przebiegu

zdarzeń 21 grudnia 2011 r. i przyczyny przerobienia pierwotnej adnotacji można było wtedy wyjaśnić. Twierdzenia odnoszące się do tej kwestii pojawiły się dopiero w apelacjach.

Po drugie, nie sposób zgodzić się z tezą, przynajmniej nic na to nie wskazuje, że zmiana pierwotnego zapisu dokona została w sposób intencjonalny, czy też może rodzić wątpliwości co do kolejności pomiarów, skoro adnotacja świadka poczyniona została na dokumencie odnoszącym się do przedmiotowej dostawy.

Dowód z zeznań świadka A. K. trafnie został przez Sąd pierwszej instancji uznany za pozbawiony mocy dowodowej, albowiem świadek ta nie była obecna przy wyładunku paliwa i mogła czerpać swoją wiedzę na ten temat jedynie od innych osób.

Zarzuty wadliwej oceny dowodów w postaci klauzuli objętej § 4 umowy łączącej strony i wyroku zostaną omówione w rozważaniach czynionych na płaszczyźnie prawa materialnego.

Nie okazały się natomiast uprawnione twierdzenia apelujących kwestionujące ocenę zeznań świadków i pominięcie faktu awarii pompy i braku odpowiedniego przeszkolenia świadka K.. Istotnie świadek ten zeznał, że pompa w jego cysternie początkowo nie działała, jednakże po konsultacji telefonicznej i otrzymanych instrukcjach świadek zdołał ją uruchomić i wlał paliwo do zbiorników. Apelujący nie zdołał udowodnić, jaką rolę w przebiegu zdarzeń z 21 grudnia 2011 r. odegrał brak stosownego jego przeszkolenia.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów należy stwierdzić, że strona powodowa przedstawiła kopie dokumentów, które co do treści wzajemnie się potwierdzają, a mianowicie dowód wydania z 21 grudnia 2011 r., wydruk z tachografu i wydruk z pompy autocysterny – (k. 48 – 49). Wyeksponowane szeroko różnice w zapisach dotyczące ilości paliwa w kontekście temperatury powietrza, czy czasu pomiaru tachografu aby mogły być podstawą wniosków przeciwnych do tych, jaki sformułował Sąd pierwszej instancji, musiałyby być przedmiotem oceny biegłego sądowego. Zarówno bowiem odpowiedź na pytanie, czy wyżej wskazane różnice w ilościach paliw zdarzają się w praktyce i są tolerowane w obrocie, z czego mogą wynikać, jak i z czego mogą wynikać określone zapisy tachografu należą do sfery wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c. Trudno zatem byłoby czerpać miarodajną wiedzę w tej materii z zeznań świadków. Wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z kolei pozwani nie złożyli. Biorąc pod uwagę, że kwestionowali moc dowodową złożonych przez powodową spółkę dokumentów, ciężar udowodnienia okoliczności podważających te dokumenty – stosownie do reguły z art. 6 k.c. – ich obciążał.

Podsumowując powyższe rozważania należy stwierdzić, że apelacje nie zdołały podważyć oceny zgromadzonego w sprawie przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego a – tym samym – poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych.

Przystępując do zbadania zasadności dochodzonego roszczenia na gruncie prawa materialnego wypada zgodzić się, że przedmiotowy przewóz paliwa dokonywany był przez podwykonawcę. Zgodnie z § 4 umowy, realizacja dostaw/wysyłek odbywać się może bądź w autocysternach dostawcy, bądź w autocysternach odbiorcy, bądź wreszcie w cysternach kolejowych. Z treści tego postanowienia nie wynika jednak, wbrew odmiennemu stanowisku apelujących, iżby strony miały wyłączyć jej wykonanie przez podwykonawców.

Po pierwsze, w treści powyższej klauzuli strony nie zawarły tego rodzaju postanowienia, nie użyły np. partykuły typu: „wyłącznie”, ewentualnie „tylko”.

Po drugie, zgodnie z § 12 w pozostałych przypadkach, które nie zostały uregulowane umową, zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu cywilnego, który dopuszcza co do zasady wykonanie większości umów przez podwykonawcę (por. np. art. 474 k.c.).

Po trzecie wreszcie, nawet gdyby przyjąć odmienną wykładnię § 4 umowy, jej wykonanie przez podwykonawcę mogłoby co najwyżej zrodzić podstawy dla odpowiedzialności odszkodowawczej strony powodowej, nie zaś uchylić skutków umowy.

Istotą niniejszej sprawy było udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy strona powodowa spełniła świadczenie, do którego zobowiązała się na mocy umowy sprzedaży z 10 lutego 2010 r., nr (...), czyli czy dostarczyła pozwanej spółce zamówiony przez nią olej napędowy. Jak wskazują na to wyżej zamieszczone rozważania, Sąd pierwszej instancji udzielił prawidłowej odpowiedzi na powyższe pytanie. Okoliczność, że pozwany został prawomocnym wyrokiem uniewinniony od zarzutu popełnienia przestępstwa oszustwa z art. 286 § 1 k.k. pozostaje bez znaczenia w niniejszej sprawie. Odmienny jest bowiem zakres ustaleń koniecznych dla ustalenia bytu przestępstwa i niewykonania umowy.

Podsumowując, dla powodowej spółki powstało roszczenie dochodzone pozwem, którego źródłem jest art. 535 i n. k.c. Może bowiem domagać się zapłaty ceny za dostarczony towar. Należy dodatkowo stwierdzić, że przedstawiciel pozwanej spółki zaniechał aktów staranności, do których był zobowiązany umową. Nie sprawdził bowiem przed spuszczeniem paliwa – wbrew obowiązkowi wynikającemu z punktu II załącznika nr 3 do umowy – czy dostawa ilości paliwa nie przekracza wolnej pojemności w zbiornikach stacji. Ponadto, w sytuacji w której pozwana spółka utrzymywała, że nie doszło do dostawy paliwa na podstawie umowy, winna była skorzystać z procedury reklamacyjnej przewidzianej w punkcie IV załącznika nr 3 do umowy. Tymczasem z tej drogi nie skorzystała, nie odpowiadając na wezwania do zapłaty i nie wyjaśniając w formie pisemnej, czy choćby szeroko przyjętej w kontaktach handlowych formie mailowej swojego stanowiska, poprzestawszy na zaniechaniu potwierdzenia salda i dwukrotnym odesłaniu faktury. Pośrednio nakazuje to daleko idącą ostrożność w ocenie jej twierdzeń.

W konsekwencji należało uznać, że pozwani – mając otwartą w świetle art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 160 z późn. zm.) możliwość podniesienia wszelkich zarzutów wynikających z łączącego ich ze stroną powodową stosunku podstawowego, wynikającego z umowy sprzedaży - nie sprostali ciężarowi wykazania, że wypełnienie załączonego do pozwu weksla in blanco nastąpiło w sposób niezgodny z deklaracją wekslową i tymże stosunkiem podstawowym.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelacje pozwanych.

O kosztach procesu Sąd drugiej instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 105 § 2 k.p.c. i wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. zasady odpowiedzialności za wynik procesu, o ich wysokości natomiast na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MS z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz.1804 z późn. zm.).